

נושה בחברו, הם בבחינת „חוב של כלום“. נגד החובות שאדם חייב להכורא יתברך, כי העולם הזה כולו הוא של הבל והבאי, והוא מה שאמר הכתוב, כי תשה ברעך משאת מאומה, היינו החוב שאתה נושה בו הוא „חוב של כלום“ נגד מה שאתה חייב לי, ואעפ"כ אני מתנהג עמך ברחמים, אף אתה לא תבוא אל ביתו לעבוט עבוטו. ה.

תמחה את זכר עמלק. (כ"ה יט)

פעם א' אמר הח"ח לראש ישיבה אחד, מהישיבות המפורסמות בפולניא, בזו הלשון: שמעתי על כת"ר כי הוא מגיד לפני תלמידיו שני שעורים ביום. כמדומני שקשה ממנו הדבר, הלא המלחמה בעמלק מתקרבת, וצריכים לחגור כה ואומץ, להחזיק מעמד בצוק העת. עצתי שיאכל לכה"פ בכל יום חתיכת בשרא דתורא.

ת ב א

ונצעק אל ד' א' אבותינו וישמע ד' את קולנו וגו'. (כ"ו ז)

וישמע את תפלתנו לא נאמר, וישמע ד' את קולנו, ללמדנו בא, שצריכים לצעוק בקול בעת צרה. ועי"ז עונה ד' תיכף, ואף כי לפעמים עונה ד' במשך איזה ימים, ואפילו לכמה שנים, כדאיתא במדרש, יש תפלה לכמה שנים, אבל הצעקה בקול מועלת.

והעיקר לבקש על הכלל כולו, ולבקש אחרי קיום המצוה, כמו שאנו אומרים תפלות „הרחמן“ אחרי שקיימנו מצות ברכת המזון. א.

מ ע ש י ל מ ל ד

ה) לא נחה דעתו של הח"ח זצ"ל להשתקע בחובות אפילו להחזקת הישיבה שלו, ובהיות ישיבתו הק' בעיר סנאווסק בשנות המלחמה, אמר פעם לתלמידיו שלא יוכל ללוות יותר להחזקתם וצוים לנסוע קבוצות קבוצות לעיירות הסמוכות, ושמה ימצאו פרנסתם ויעסקו שמה בתורה. איני יכול ללוות יותר, אמר באנחה חרישית, מה אענה אח"כ לנושי? כלום תשובה היא זו, שרציתי לעשות מצוות על חשבונם? —

א) הוא היה אומר: חז"ל מיעצים שכשמתפללים עבור החולה, לכללו בתוך כלל ישראל, „בתוך שאר חולי ישראל“, וגם לנחם את האבל בתוך שאר אבלי ציון וירושלים“. כי אז התפילה מתקבלת ביותר. והיה מספר מה שקרה להגאון ר' שלמה קלוגר זצ"ל שנתכבד בסנדקאות בברית מילה. הגאון בא בזמן המיועד, אבל הוכרח לחכות זמן רב, ולתמהונו נודע לו פשר הדבר: באותו הבית נמצא במצב של גסיסה אבי הרך הנולד והקרובים חכו ליציאת נשמתו כדי שיוכלו לקרא את הרך הנמול בשם אביו. כששמע הגר"ש את הדבר המור הזה, ציוה למוהל למול את הילד תיכף, נכנס בעצמו לחולה לברכו בברכת מז"ט

אלה יעמדו לברך את העם על הר גריזים וגו' ואלה

יעמדו על הקללה וגו'. (ב"ז יב)

ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות

אותם ואמר כל העם אמן. (כ"ז כו)

ואחז"ל בסוטה ל"ו שכל הארורים פתחו מתחלה בכרכה, וא"כ אמרו

מתחלה ברוך המקום את התורה, וכל י"ב השבטים ענו ע"ז אמן.

והנה הכתוב הזה כולל שני ענינים, א' שכל אחד מישראל מחויב

להחזיק את התורה במאודה, כל אחד לפי כחו, וכמפורש בדברי חז"ל בכמה

מקומות. ועוד כולל הכתוב הזה הקמת דת התורה בכללה, וזה תלוי ביד

הב"ד שיש בידם כת לענין זה, וכדאיתא בירושלמי סוטה, זו"ל ארור אשר

לא יקים, וכי יש תורה נופלת? ר' שמעון בן חלפתא אומר זה בית דין של

מטן, אמר רב יהודה ור"ה בשם שמואל, על הדבר הזה קרע יאשיהו ואמר

עלי להקים. וכתב הרמב"ן בפרושו על התורה בפרשה זו עה"כ הנ"ל,

ידרשו בהקמה הזאת בית המלך והנשיאות (דהיינו ב"ד), שבידם להקים

את התורה ביד המכטלים אותה, ואפילו הי' הוא צדיק גמור במעשיו והי'

יכול להחזיק התורה ביד הרשעים המכטלים אותה ה"ז ארור, עכ"ל. ולאו

דוקא ב"ד, אלא הוא הדין שכל אחד מישראל, שהוא נשוא פנים בעירו

ויוש לו הכת לחוק דת התורה, חל עליו החיוב הזה, וכמו שאז"ל, שבת נ"ד

ב', כל מי שיש בידו למחות באנשי עירו ואינו מוחה נתפס על אנשי עירו,

ואם הוא מטה אותם לדרך הישרה ונתחזקה הדת על ידו, תבוא עליו ברכה

האמורה בהר גריזים, שיצאה מפי ששים רבוא מישראל בצרוף הכהנים

והלויים וארון כרית ד' עמהם. וכי יש לך ברכה טובה מזו? ולהקים דת

התורה יש בכח כל אחד במה שחננו ד', וכמו דכתיב כבד את ד' מהונך,

ואחז"ל אל תקרי מהונך אלא מהונך, דהיינו בכל מה שחננך, יש מי שחננו

ד' בעושר רב ויש בידו להקים ישיבות ות"ת, אין לך הקמת הדת יותר מזה.

וכן מי שחננו ד' לדרוש ברבים אדות זה, או שאר ענינים עיקריים, הנוגעים

לעצם שמירת הדת, כל זה בכלל הקמת הדת הוא. וכן לעמוד בפרץ נגד

מ ע ש י ל מ ל ד

וכה אמר: להטריח את המלאך הממונה על הרפואה שיבא במיוחד לרפאות את

החולה אין בכחי, אבל כשנתעסק במצות מילה הרי יבא מלאך הברית לעמוד

לימין המוהל ולרפא את הרך הנמול, או אבקשו שיכנס גם לחדר הזה לרפאות

את החולה.

„וכך היה“ סיים הח"ח — לאחר שלשה ימים קם החולה ממטתו, והלך

ברגליו לביהכנ"ס.